

SOC ZAHTJEVI ZA JEDNAKOST

ŠTA TRAŽIMO KADA GOVORIMO O LJUDSKIM PRAVIMA ŽENA I RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI U U BiH? (2019/2020)

1. UVOĐENJE KVOTE OD 40% U ZAKONE O VLADAMA BiH

Iako Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH u članu 20. nalaže da (1) Državna tijela na svim nivoima organizacije vlasti... osigurati će i promovirati ravnopravnu zastupljenost spolova u upravljanju, procesu odlučivanja i predstavljanju... (2) Ravnopravna zastupljenost spolova postoji u slučaju kada je jedan od spolova zastupljen najmanje u procentu 40% u tijelima iz stava (1) ovog člana... nijedna od 14 vlada u BiH od donošenja Zakona 2003. godine, nikada nije imenovana uz poštovanje ove odredbe ZORS-a. Tokom mandata 2014-2018. učestće žena u izvršnoj vlasti je bilo cca 20%. Vlada u kojoj nije zastupljeno 40% ministrica nije legalna, niti može biti legitimna i reprezentativna.

- Neophodno je usvojiti izmjene i dopune svih zakona o vladama u BiH uz dvostruku garanciju minimalne zastupljenosti manje zastupljenog spola u omjeru od 40%.

3. BIOMEDICINSKI POTPOMOGNUTA OPLODNJA

Bosna i Hercegovina je još uvijek jedina država u regionu koja nema zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji na svim nivoima vlasti te su pacijenti_ice ostavljeni na milost i nemilost privatnih klinika, s kojima se državne klinike ne mogu porediti. Neusvajanje ovoga zakona je često bilo opravdavano nedovoljnim sredstvima potrebnim za finansiranje liječenja, što nije utemeljeno ako uzmemo u obzir da Republika Srpska i pojedini kantoni podzakonskim aktima već regulišu ovo pitanje i snose troškove do dva postupka iz redovnog zdravstvenog osiguranja.

- Neophodno je harmonizirati regulaciju biomedicinski potpomognute oplodnje u cijeloj BiH
- Potrebna su unapređenja postojećeg Zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji u Federaciji BiH koji je usvojen u junu 2018. godine

5. RODNO SENZITIVNI JEZIK

Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH utemeljena zabrana diskriminacije žena, između ostalih, i putem jezika. U brojnim evropskim državama postoji praksa da se u državnim institucijama koristi rodno senzitivni jezik da bi se izbjegla diskriminacija žena i promovisala rodna ravnopravnost, a koristi se i u Parlamentarnoj skupštini BiH od 2013. godine.

- Potrebno je usvojiti izmjene i dopune Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u Parlamentu FBiH, na osnovu uputstava stručnjaka_inja lingvista_kinja za korištenje rodno senzitivnog jezika pri izradi pravnih propisa, poslovnika, u službenoj komunikaciji, internim aktima i materijalima, kao i imenovanju zanimanja i zvanja u Parlamentu

2. UVOĐENJE KVOTE OD 50% U IZBORNI ZAKON BiH

Izborni zakon BiH predviđa kvotu od 40% manje zastupljenog spola za sve izborne liste i obavezno redanje kandidata_kinja manje zastupljenog spola na tačno određenim mjestima na izbornoj listi tj. jedno među prvih 3, dvoje među prvih 5, troje među prvih 8 i tako sve do kraja liste. S obzirom da prema rezultatima popisa iz 2013. godine u BiH živi 50,94% žena, jedina stvarna ravnopravna zastupljenost oba spola na izbornim listama zapravo jeste 50%.

- Neophodno je usvojiti izmjene i dopune Izbornog zakona BiH kojima će se u ovaj zakon uvesti rodna kvota od 50% za izborne liste uz obavezu naizmjeničnog redanja kandidata i kandidatkinja

4. USKLAĐIVANJE POSLOVNOG I PORODIČNOG ŽIVOTA

Žene su u BiH još uvijek često diskriminirane na osnovu svog spola, što se naročito očituje u oblasti rada, te usklađivanja rada i porodičnog života. Na državnom i nivou vlasti Federacije BiH potrebno je unaprijediti zaštitu prava radnica i radnika u vezi sa majčinstvom, očinstvom i brigom za djecu, kako bi se stvorili bolji uslovi za ostvarivanje ravnopravnosti spolova u obiteljskom i društvenom životu.

- Neophodno je usvojiti amandmane na Zakon o radu Federacije BiH u pogledu prestanka ugovora u kontekstu trudnoće i roditeljstva; roditeljskog odsustva; obveze povratka na isto radno mjesto; unaprijediti odredbe Zakona u smislu ujednačavanja prava kao što je to u zakonima Republike Srpske i Brčko distrikta

- Neophodno je unaprijediti Zakon o radu FBiH uvođenjem principa posebne zaštite tokom trudnoće, rođenja djeteta i brige o djetetu; zabrane zahtijevanja informacija o obiteljskom/ bračnom statusu ili planiranju obitelji

- Potrebno usvojiti amandmane na Zakon o radu u institucijama BiH kojima bi se uvelo roditeljsko odsustvo kao pravo oba roditelja; posebna zaštita žene za vrijeme trudnoće, porođaja i njege djeteta; zabrana otkaza za vrijeme trudnoće